

Webwinkelen is zaak van wederzijds vertrouwen

Rosa van Zijl en
Max Vermeij

Aankopen doen via Marktplaats.nl gaat snel en eenvoudig. Maar het is ook anoniem en moeilijk controleerbaar. Het handelsverkeer via internet draait daarom op wederzijds vertrouwen.

Als een webwinkel of Marktplaats-verkoper zijn afspraken niet nakomt, kan de koper civielrechtelijk ageren. Strafrechtelijk kan de verkoper niet aansprakelijk worden gesteld. Tenzij er meer aan de hand is dan alleen het niet-leveren na een betaling.

Strafrechtelijke oplichting (artikel 326 Wetboek van Strafrecht) gaat verder dan het niet nakomen van afspraken. Niet iedere wanprestatie of leugen is oplichting.

Zo levert de enkele omstandigheid dat men zich in strijd met de waarheid voordoet als een bonafide klant geen oplichting op. Zodra

zich echter bijkomende omstandigheden voordoen, ligt de zaak anders.

Dat geldt bijvoorbeeld bij het tonen van een vals rijbewijs bij de huur van een auto, of het zich voordoen als professionele onderaannemer bij het huren van een graafmachine.

Daarnaast kan in bepaalde situaties de maatschappelijke context de doorslag geven om toch van oplichting te spreken, ook al is alleen sprake van iemand die zich (ten onrechte) voordoet als bonafide klant. Dat was bijvoorbeeld het geval met de 'Groningse eetpijraat' die veinsde bereid en in staat te zijn de nota voor maaltijden te voldoen.

In bepaalde situaties gaat men zonder nader onderzoek uit van de juistheid van de wijze waarop iemand zich presenteert. In die omstandigheid is er sneller sprake van oplichting. De restauranthouder die zekerheid vraagt voor

dat hij de maaltijd opdient kan zijn zaak wel sluiten.

Malafide verkopers via websites als Marktplaats.nl werken soms onder een valse naam of gebruiken valse rekeningnummers. Maar wat als een verkoper eenvoudigweg niet levert? Brengt de maatschappelijke context van Marktplaats.nl met zich dat ook dan sprake is van oplichting, net als het geval is bij de niet-betalende restaurantbezoeker?

De rechtbanken in Almelo, Breda en Maastricht hebben dergelijke 'eenvoudige wanpresteerders' veroordeeld, maar gingen in hun vonnissen niet in op het waarom. De Amsterdamse rechtbank deed

Internetshoppers hebben een eigen verantwoordelijkheid om te voorkomen dat ze worden belazerd

dat wel en kwam tot een andere conclusie.

De verdachte bood via zijn webwinkel en via Marktplaats.nl computers, audio en witgoed aan. Hij stond onder eigen naam en adres ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Hij handelde echter te kwader trouw, omdat hij met het geld dat hij van zijn klanten ontving zijn privé-schulden heeft afgelost.

Deze moedwillige wanprestatie betekende echter nog niet dat sprake was van oplichting. Het enkele feit dat iemand zich voordoet als een bonafide verkoper is daarvoor onvoldoende. De verdachte werd vrijgesproken.

Anders dan restauranteigenaren hebben internetshoppers volgens de Amsterdamse rechtbank dus een eigen verantwoordelijkheid om te voorkomen dat ze worden belazerd. Voor slachtoffers van Marktplaats-misbruikers heeft deze jurisprudentie een pa-

radoxaal bijeffect. In tegenstelling tot een verkoper die met valse gegevens werkt, is iemand die onder eigen naam en rekeningnummer opereert achteraf eenvoudiger te achterhalen en civielrechtelijk aan te spreken.

Maar van tevoren is juist zo'n verkoper moeilijk te ontmaskeren. Hij valt pas door de mand als de levering niet plaatsvindt. Vóór dat moment duidt niets op zijn kwade intenties.

Het verschil met de restauranteigenaar is subtiel. De onlineconsument wordt, volgens de Amsterdamse rechtbank, geacht om alleen te kopen bij winkels 'waarvan de betrouwbaarheid is gebleken', eenvoudigweg omdat hij dat kan. De restauranteigenaar die betaling vooraf verlangt, kan beter een snackbar beginnen.

.....
Mr. Rosa van Zijl en mr. Max Vermeij zijn advocaat bij Sjö-crona van Sticht advocaten.

